

Лесик Панасюк

Уже вкотре серед переможців поетичної номінації конкурсу «Смолоскип» – представники житомирського літературного середовища. 2014 року це – Лесик Панасюк. Він народився 1991 року, займається, крім поезії, дизайном і журналістикою. Має відзнаки не лише «Смолоскипа», а й, наприклад, конкурсу «Молода республіка поетів», де й видали першу його збірку «Камінь дощу». Вірші Панасюка – надзвичайно уважні, сповнені загадкових метафор і промовистих деталей, ліричні й медитативні. Але цей внутрішній спокій – тривожний і хиткий.

В ТАКИЙ ЧАС

У мене сіпається щока
наче зараз має вкусити оса
і в тебе усе валиться з рук

Тоді згадую як діти лякали дерева
щоб ті губили пташок
які спочатку падали вниз
а потім підстрибували наче м'ячки
але не торкнувшись перед тим землі

Здається щось має статись
перегоріти лампочка
вдарити блискавка
вибухнути тарілка у тебе в руці

В такий час треба просто брати тебе за руку
і виходити з дому
куди завгодно
просто виходити і не озиратись

ЩО МЕНІ

А що мені
хапатися за твої легені
що пливуть вітровою річкою
чи не скидати твоє волосся
зі свого одягу

Я намагаюсь ввіймати твій погляд
наче застібнути сорочку у повітрі
але не розумію куди ти дивишся
і чи взагалі дивишся
якими нитками пришиті гудзики твоїх
зіниць

Що мені лишається
поки ти ще не поїхала
продовжувати робити дурниці
як дитина ні на кого не зважаючи і зі
сміхом
чи вигадувати що тобі має наснитись
щоби не прокидалась від сліз

Якби твою білу сукню
обмалювати звірятами
ти б випустила їх у найкращому лісі
довго з ними прощаючись

Якби ти заснула у найкращому лісі
то прокинувшись виявила б
що подол твоєї сукні тепер обріс квітами

Якби ввіймати твій погляд
і розгледіти зелені зірочки

Я не застібнув сорочки у повітрі
іду тепер з вокзалу розхристаний
наче мені найтепліше цієї осені

І що лишається
тільки вірити тобі
твій запах
якийсь хиткий човен всередині

ТРИ РИБИНИ І ЛАСИЦЯ

Глек у білий горошок
фарба лущиться і відпадає
яблуня як глек у білий горошок

У клітці для кролів
яких уже давно не було
ще й досі лежала солома
дудочками тепла
придивившись я помітив що клітку облю-
бувала ласиця
бо дверцята були незачинені

Коли підходив ближче
ласиця стрепенулась і почала тікати
тікати невидимим бікфордівим шнуром
чомусь почав бігти за нею

Прощмигнула крізь штахети на город
на середині городу коли її нагнав
вона зупинилась засичала показавши
зуби
і знову тікати
а я лишився стояти посеред городу
чи то кукурудзою
чи то колоском ячменю

Потім пішов у той бік куди побігла
ласиця
до озера яке майже пересохло
риба ще хлюпотіла і її можна було лови-
ти руками

риба хлюпотіла аплодисментами
я поклав у озеро яблуко з яким сюди
прийшов
наче з білетом
з трьома окунцями повернувся додому

Після обіду здер усю фарбу з глечика
і намалював на ньому три рибини і руду
ласицю

ІЗ ЗАЛІЗНОЇ ДОЛОНІ

Кільце криниці вкрилося тріщинами
але довга рука ще дотягується
і дістає мені води
дивлюсь на маленького себе
він каже що бачить себе у моєму оці
заплющую око і не ловлю себе
можливо не те
заплющую інше око і залишаюсь у темряві
дотягаюсь губами до води у залізній долоні
намагаючись випити себе

Чевез поле чевез ліс
мокву мовкву заєць ніс
хлюпотить моїм голосом вода
відкриваю очі і бачу маленького себе у
залізній долоні

Морква мокра від водиці
бо обмита у криниці
підхоплюю я
маленький я у відповідь усміхається
і продовжує

Мокву мовкву заєць ніс
чемному хлопчині
а мені він не пвиніс
бо я плакав нині

Не шкодую маленького себе
випиваю його із залізної долоні

Кільце криниці вкрите тріщинами
наче крильця зоряниці
порожня залізна долоня
і тільки я

Казки Крюгера про Фрейда і Ктулху

Вано Крюгер: **Зіггі Фрейд & Ктулху**. Казки братів Грім за редакцією Вано Крюгера. – К.: Смолоскип, 2014

Аліна ЦВЕТКОВА

Якби Крюгер писав казки для дітей, Фрейд би плакав, а Пропп би певно спалив своє дослідження казок. Народний комісар з питань ідеології, некрокомуніст, політолог за фахом і поет за способом мислення у новій книжці взявся за русинство, фрейдизм та міфологію. Парадоксально, але парадокси тут починаються вже з першого погляду на книжку – з назви і обкладинки, які шлють привіт одразу Фрейду і Ктулху, Дзержинському і Енді Ворхолу, Троцькому і Супермену, – і продовжуються у поетичному наповненні.

«Пх'нглуї мглв'нафх Ктулху Р'льєх в'ах'наг'л фхтаг'н» – для непосвяченого читача поезія Вано Крюгера може виглядати приблизно так. Ця поезія не те звичне нам плетиво верлібрів, яке ми звикли бачити на полях з сучасною поезією. Тут все складніше з двох причин: поперше, це поезія, не стільки емоційна, як аналітична. Крюгер звертається до читацького бекграунду в історії, політології, культурології. І якщо його, бекграунду, нема, то читання перетворюється на безкінечне переривання із загляданням у Вікіпе-

дію. Тут і Фрейд, і Ержебет Баторій, і Ктулху. З другого боку, ця поезія аестетична. І тут справа не лише в деконструкції уявлень про прекрасне і потворне, якою Крюгер займався ще у «Нижній посмішці Берії», як у тому, що тут Крюгер просто не прагне створити текст приємний для читання, йому йдеться скоріше про створення складного (часом можливо аж занадто складного) тексту не для пересічного читача. Крюгер говорить про непрості речі складною поетичною мовою. І тут не так

про алюзії і метафори, як про мову в її буквальному значенні. Крюгер поєднує сленг, закарпатську русинську говірку і староукраїнську з усіма її «ятями» та «єрами». Була колись чи, може, й зараз десь ще є телевізійна програма «Double Ять». Її назва доволі емко відбиває перші емоції від прочитання збірки. Ніяк не можеш дати собі ради з усім цим карпатським рок-н-ролом і закарпатським русинством, Ктулху, Аллахом, Каддафі, готикою, (хто)нічним Подолом і німецькими вояками, мухоморами-фашистами.

Втім, після першого відторгнення і переосмислення бачиш, що Вано Крюгер справді змінюється. Він поступово відходить від намагання шокувати текстами, які перш за все провокують емоції, а вже потім якуне-яку думку. Крюгер нарешті йде від думки до поезії, а не навпаки. І хоч про концептуальну єдність і продуманість збірки говорити поки зарано, у ній все ж таки є кілька текстів, читаючи які, погоджуєшся з Ростиславом Семківим на тому, що Крюгер «став нарешті поетом». В цій збірці багато навмисно сконструйованого, проте є тут і ті речі, які видаються глибокими і щирими. Наприклад, вірші «Спас на Крові» або «Donbass the Dreamland».

Вміє Крюгер і бути романтично-чуттєвим: «Клацає запальничка, розбуджений її вогником тютюн, / Починає тліти, / Випускаючи в повітря білі троянди із/ тютюнового диму: одну за іншою, одну за іншою, одну за іншою... / Я дивлюся на тебе крізь простір кімнати, моя Лауро, моя Беатріче, Мадонно, / Як би тобі дико личив весільний вінець з цих троянд... / А ти ж така замислена, так дико далека від мене...». Читаєш, і чуєш в цьому мало не сучасного Петрарку. Аж поки не натрапляєш на таке: «Моргано, навіщо ти ходиш змучена / і харкаєшся гноєм? / Чи ж ти не бачиш, Моргано, що ти вагітна? / Твої груди вагітні цим слизом і гноєм. / Роди мені звіра, Моргано! / Вихаркай Його, виблуй із себе! / Вичави й видуши зі своїх гнилих нутрощів.» Петрарка і Лотреамон якимось парадоксальним чином уживаються у Крюгері. Як Ерос і Танатос у Фрейда.

Цю та інші книжки можна замовити у книгарні «Смолоскип»

Електронна пошта:

knyharnia@smoloskyp.org.ua

Телефон: +38 044 425 23 93

До речі, про Фрейда. Про нього йдеться лише у прикінцевій прозовій вставці, яка скоріше нагадує шматок з навчального

есею в Могилянці, аніж елемент збірки. Дискусії про правильність вживання варіанта Фрейд чи Фрейд точаться давно і не лише в площині літератури, як зазначає сам автор. То навіщо ж було включати його до збірки, якщо воно тут зовсім ні до чого?

Проте Фрейд, чи то пак Фрейд тут все ж таки до чогось. Наприклад, до трактування поезії самого Крюгера. Так, доволі симптоматичним є вірш «Тріумф готики – Нічне Місто. Крюгер і дівчинка з ведмедиком». Тут тобі і химерна і ворожа львівська готика (якою насправді вже мало кого можна здивувати), і беззахисна самотня дівчинка, яка заблукала в місті вночі і якій хтось (хто?) пропонує віддатися, і Крюгер в могилі, якою головний у цій поетичній вакханалії. Цікаво, що б сказав дідусь Фрейд про таке вписування себе у свою ж поезію від третьої особи? Ще один момент: дивна тяга Крюгера до ведмедиків: то в нього дівчинка-панда, то дівчинка з ведмедиком. (Привіт Домонтовичу?)

Втім, навіщо копіряться у чужій голові, якщо є поезія. В поезії Вано Крюгера метелики та привиди Верлена й Рембо, Канта і Фрейда літають у поетичному танку над Мукачевським озером, де спить «подкарпатській Ктулху». І хоч би як не закликав до цього Крюгер, не будіть поки Ктулху, читайте краще поезію. □

П'ЯТЬ ГРАНЕЙ ОДНІЄЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Євромайдан. Хроніка почуттів. – Івано-Франківськ: Літературна агенція Discursus, 2014.

Любов МАРЧЕНКО

Доволі часто проводять паралелі між Євромайданом та Помаранчевою революцією, хоча це й не єдині революції української незалежності. Однак при спробі порівняти два найбільші українські майдани останній – той, який досі триває, – видається продуктивнішим у плані культури. Це було творення революційних текстів у режимі он-лайн, коли вони тут-таки починали гуляти соцмережами, з'являлися на бігбордах та сіті-лайтах міст, у вигляді графіті на будинках, у блогах, а згодом і на полицях книгарень та наших домашніх бібліотек. Одна з дітей революції – книжка «Євромайдан. Хроніка почуттів», яку випустила у світ літературна агенція Discursus.

Під однією обкладинкою поселилися колонки п'яти провідних українських письменників: Тараса Прохаська, Івана Ципердюка, Юрія Андруховича, Сергія Жадана та Юрія Винничука, – які вони вели на сайтах «ТСН» та «Галицького кореспондента».

Кожен настроєво та стилістично відрізняється від інших, даючи таким чином читачеві пережити увесь спектр почуттів.

Рівновага

Колонки Тараса Прохаська спокійні й урівноважені, наскільки вони такими можуть

бути у час неспокою. Автор говорить про себе, не кажучи «я», не виставляючи свої власні страхи, переживання – в його «я» вкладається його «ми» – оточення, друзі, однодумці. Прохасько говорить і роздумує про вибір та право на нього: «Незважаючи на те, яким був вибір, він завжди мусив бути власним. З одного боку – знаеш про усі імперативи, про заповіді й рекомендації, повчальні приклади й аргументи, з іншого – тобі вирішувати, як із ними поводитися. ...Кожен окремий вибір – це вибір цілого людства, бо ко-

жен вибір вказує на можливість ще й такого вибору». Автор замислюється про такі буденні й водночас піднесені речі: дорослість та її прояви, про церкву, право хотіти, пам'ять та зв'язок між поколіннями... І, що досить несподівано, в текстах Прохаська не звучать імена, не з'являється тут навіть слово «Євромайдан», хоча всі розуміють, про що йдеться.

Пристрасть

Юрій Андрухович пише дуже пристрасні й емоційні, від того дуже особисті колонки. У ньому є конкретні, а не фантомні люди, конкретні місця і події. Він наводить паралелі з Орвеллом і... він оптиміст: «Вороги можуть навіть донна роздязнути нашого героя й вигнати його на сніг – він усе одно виглядатиме героєм, стрункий і підтягнутий, а вони – вгдованими товстозадими інопланетянами».

Далекоглядність

А от Сергія Жадана назвати оптимістом важко. Його слова не такі вибухові й яскраві від обіцянки, що все буде добре, фрази не такі чіпкі й кричущі, а те, про що він говорить, зовсім заганняє в депресивний стан, бо

Протест

Юрій Винничук у своїх колонках здебільшого протестує. Він аналізує те, що говорять політики з усіх боків, цитує українські та світові ЗМІ і коментує все це. Спростовує відверту брехню, виводить на чисту воду нечистих на руку, вказує на те, на що варто звернути увагу у цьому вирі інформації.

Важливо, що, згадуючи про беркутню, яка наганяла на людей жах, автори не забувають про тих, кого варто боятися не менше: щурів, які сидять у міністерствах і готові прилаштуватися до кого завгодно, аби не залишитись без свого насидженого місця, про топтунів, яких дедалі більше на квадратний метр ставало. Це важливо, бо з часом пам'ятається найстрашніше, найяскравіше, і забуваються ті, кого варто боятися не лише у час війни, а й у час миру.

І саме ці польові записки, які сьогодні за бажання можна знайти у всесвітньому павутинні, але які дуже скоро можуть загубитися в дедалі більших обсягах інформації, нагадують, не ЯК, а ЧОМУ все це почалося, НАВІЩО ми виходили на майдани, ЧОГО ми хотіли. І головне – ЩО ми маємо робити зараз.

констатує він речі реальні, хоч і не завжди приємні: «Є тисячі причин лишати все таким як є, відійти вбік, промовчати, прогнутись. Боротьба вимагає часу, не у всіх він є. Боротьба вимагає впевненості й терпіння. Зазвичай його нам і не вистачає. Не вистачає сміливості, не вистачає послідовності, не вистачає впевненості в тому, що ми робимо, впевненості в собі». Або «ти навіть не уявляєш, які особисто в тебе є можливості. Та й не треба тобі цього знати. Ти головне працюй». Слова Жадана болючі, навіть часом докірливі, зате спонукають думати.

Орсон Скотт Кард
Гра Ендера
Переклад з англійської
В. Верховського й Т. Педан

Київ: Брайт Стар Паблішинг, 2013. – 272 с.
Ціна: 49,00 грн.

Дія роману відбувається в 2135 році. Людство пережило два вторгнення іншопланетної раси «жучар», лише дивом уцілівши, і готується до чергового вторгнення. Для пошуку пілотів і воєначальників, здатних принести Землі перемогу, створюється військова школа, в яку відправляють найталановитіших дітей. Серед цих дітей і головний герой книги – Ендрю Віггін.

Бібліотека кримськотатарської літератури. Народна творчість: казки, легенди, епоси
Упорядники С.Кандимова, Н.Умеров; переклад українською Д.Кононенка, В.Гуменюка

Львів: Світ, 2012. – 640 с.
Ціна: 51,00 грн.

До збірки включено кращі зразки традиційних жанрів кримськотатарської народної творчості – народні казки, історичні легенди, героїчні та лірико-епічні епоси, зібрані упорядниками видання з різних джерел фольклору кримських татар. Тексти подано мовою оригіналу та в українському перекладі, здійсненому сучасними українськими письменниками.

О. Найден, І. Ходак
Квітка на комині: Настінні розписи Уманщини першої половини ХХ століття

Київ: ВД «Стилос», 2013. – 304 с.
Ціна: 251,00 грн.

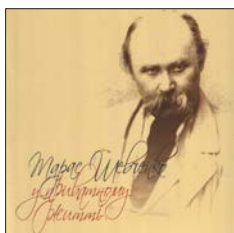
Спроба по-новому осмислити та проаналізувати розписи селянських хат Уманщини 1900–1950-х років. Уперше поряд із розписами увагу приділено їх збирачам – людям, завдяки подвижницькій діяльності яких сотні зразків хатніх стінописів стали безцінним надбанням української культури. Біографічні нариси про збирачів доповнені републікацією їхніх розвідок і найповнішим донині ілюстративним блоком.

Н. О. Крижова
Атлас «Шляхами Великого Кобзаря»

Київ: ДНВП «Картографія», 2014. – 88 с.: іл.
Ціна: 110,00 грн.

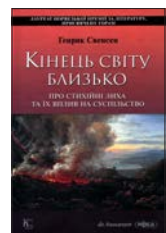
В атласі «Шляхами Великого Кобзаря» показані села, містечка і міста, якими мандрував Тарас Шевченко, місця перебування поета у засланні, у Санкт-Петербурзі, Москві. Окремі карти демонструють місця, де зберігається спадщина поета та пам'ятні об'єкти. Подано відомості про багатьох осіб з оточення Шевченка; широко представлені репродукції його малярських творів.

Тарас Шевченко у приватному житті: збірник статей

Київ: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2014. – 280 с. з іл.
Ціна: 112,00 грн.

Книжка містить статті «Шевченківської енциклопедії», що висвітлюють особистісні аспекти життя Тараса Шевченка. Автори статей прагнуть з'ясувати індивідуальні риси психіки Шевченка. Увагу читача мають привернути статті про зовнішність та стан здоров'я Шевченка в різні періоди його життя й – особливо – перші в шевченкознавстві спеціальні розвідки про побут і побутові уподобання поета.

Генрик Свенсен
Кінець світу близько: Про стихійні лиха та їх вплив на суспільство
Переклад із норвезької С. Волковецької

Львів: Кальварія; Київ: Ніка-Центр, 2014. – 248 с. – (Серія «VIAE HUMANAЕ»).
Ціна: 70,00 грн.

Чи здатні катастрофи змінювати наше суспільство й спосіб нашого мислення? Чи не через катастрофи ми сприймаємо природу як чужу та загрозову? Останнім часом тема стихійних лих у світових масмедіа зростає у геометричній прогресії. Чи справді наша планета почала інтенсивніше реагувати на зухвалу поведінку людства, чи, може, просто така інформація стала доступнішою?

Остап Кривдик
«Ужоси» українзації: Статті

Київ: Смолоскип, 2012. – 352 с. – Серія «Українська публіцистика»
Ціна: 38,00 грн.

Навіщо нам Україна? Чи може бути футбол національною ідеєю? Як убити в собі «помаранчевого лоха»? Про третю державну мову й ненасильницьку українізацію, єврососіян і москалів, «хохлоцид» та громадянську війну, дівчинку без ручок і падіння Берлінської стіни – у збірці статей політолога й активіста Остапа Кривдика, опублікованих «Українською правдою».

Сергій Жадан
Динамо Харків. Вибрані вірші

Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2014. – 240 с.
Ціна: 41,00 грн.

У серії «Українська поетична антологія» до книги вибраного Сергія Жадана – найпопулярнішого і найулюбленішого українського поета нової хвилі – увійшли найвідоміші вірші з усіх його численних попередніх збірок, а також нові, ще не публіковані, поезії. Це найповніше на сьогодні зібрання вибраних творів поета.

Ці та багато інших книжок українською мовою можна придбати у книгарні «Смолоскип» за адресою: Київ, вулиця Межигірська, 21 (поруч зі станцією метро «Контрактова площа»)

Будемо вдячні Вам за надіслану інформацію про події громадсько-політичного та культурного життя молоді!

Думки авторів публікацій у «Смолоскипі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції

«Смолоскип України»
Щомісячний часопис
творчої молоді України

Засновник – видавництво «Смолоскип»

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 2032 від 17.06.96 р.

Редакційна колегія:
Петро Вознюк,
Ростислав Семків,
Олег Коцарев

Адреса редакції:
Видавництво «Смолоскип»
04071, Київ, вул. Межигірська, 21
☎ (044) 425-23-93
☎ і факс: (044) 463-78-52

E-mail: mbf.smoloskyp@gmail.com, http://www.smoloskyp.org.ua
E-mail книгарні «Смолоскип»: knyharnia@smoloskyp.org.ua

Віддруковано в
ТОВ ПК «Інтерекспресдрук»
м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 3

Замовлення № 715
Тираж 1500 прим.